Het Oversticht

Gemeente Raalte
t.a.v. mevrouw M. van der Veen
Postbus 140
8100 AC Raalte

Zwolle, 17 maart 2021

Kenmerk: 026.21/mve
Betreft: ruimtelijk advies zonnepark omgeving Hondemotsweg en Stobbenbroekerweg
Inlichtingen bij: I. Nij Bijvank-van Herel

Geachte mevrouw Van der Veen,

In het kader van de aanvraag omgeving Hondemotsweg en erf Stobbenbroekerweg heeft u gevraagd een onafhankelijk ruimtelijk advies te geven. In het gebied aan de noordwestzijde van Raalte zijn verschillende initiatieven voor zonnevelden.
U vraagt ons te beoordelen of de locaties passend zijn in het landschap, waar mogelijk een positieve bijdrage kunnen leveren aan het landschap. In aanvulling hierop welke ruimtelijke randvoorwaarden aan de locaties gesteld moeten worden. Deze voorwaarden zijn ingrediënten in de balans die wordt gevraagd vanuit het beleid Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving (KGO). De schaal van de ingreep op de locaties vraagt naast een basisinpassing om een extra investering in kwaliteit.

De landschappen rond Raalte hebben allemaal een mate van gevoeligheid. Nieuwe ontwikkelingen in een waardevol landschap vragen om een integrale aanpak. De opgaven voor energie, biodiversiteit, landschap, economie en een gezonde leefomgeving komen hierin samen. Deze opgaven kun je niet los van elkaar zien. Zij moeten in balans worden ontworpen. De twee oostelijke zoeklocaties zijn onlosmakelijk verbonden met de uitloop, de dorpsrand van Raalte. Wij beoordelen de locaties dan ook in relatie tot Raalte, de opgaven die daar spelen. Een transformatie biedt ook kansen om de kwaliteiten van een dorpsrand of landschap te bevorderen in aansluiting op de historische kenmerken, of misschien juist wel op een nieuwe, passende wijze. Het gesprek over die meerwaarde moet breed worden gevoerd. Pas dan kan voor bewoners in de gemene deler een positief gevoel ontstaan over deze transformatie, die ruimtelijk zichtbaar zal zijn.

Aan de Stadsmuur 79-83
Postbus 531, 8000 AM Zwolle
038 – 4213257
mail@hetoversticht.nl
www.hetoversticht.nl

KvK 40059486
BTW NL0026.45.440.B01
IBAN NL47RABO0184885671

Voor deze ontwikkeling geldt naast de KGO het vastgestelde beleid van de ‘de zonneladder’. Hierin wordt gesteld dat binnen de doelstellingen van duurzaamheid parallel aan de verkenningen op agrarische grond, de mogelijkheden van zon op de daken optimaal moet worden benut. Ook stelt dit beleid dat kwalitatief goede landbouwgronden moeten worden ontzien. Hierop gaan wij in dit advies niet verder in, maar wij vinden het belangrijk om dit te noemen in relatie tot dit ruimtelijke advies. Deze verkenning moet altijd parallel plaatsvinden. Mogelijk bieden aangrenzende, meer bebouwde en stedelijke locaties, opties om in gezamenlijkheid deze voorgestelde ontwikkeling op te pakken zodat de schaal van het park in het veld verkleind kan worden.

Conclusie advies

De initiatieven met zonnevelden aan de noordwestzijde van Raalte sluiten aan bij uw ambities op het vlak van duurzaamheid waarin u ruimte geeft aan voorstellen ‘van onderop’. Daarbij is het steeds de vraag of elke locatie zich leent voor een invulling met zon. Dit is afhankelijk van de locatie op zichzelf met een mogelijkheid van meervoudig ruimtegebruik, de locatie in relatie tot de directe omgeving met hierin de mogelijkheid van het koppelen van kansen of een aansluiting bij andere activiteiten De schaal is passend wanneer deze ruimtelijk gezien in balans wordt gebracht met de bestaande of aan te passen omgeving. Energie moet ‘onderdeel zijn van’ en niet bepalend zijn in een landschap.
De initiatieven die nu worden voorgelegd zijn hierin verschillend. De locatie (4) aan de zuidoostzijde van de Hondemotsweg leent zich landschappelijk gezien het beste voor transformatie met een combinatie van bestaande en nieuwe functies. Deze locatie sluit aan bij bestaande bedrijvigheid en infra aan de westzijde van Raalte. Een voorwaarde bij deze ontwikkeling is een integraal ontwerp waarin de bestaande woonbebouwing met nieuwe functies in balans wordt opgenomen in een landschappelijke groenkader. Hierin is energie ‘te gast’ en niet bepalend voor het landschap. Kleinschalige opwek met hierbij een mix van wonen, werken, routing, natuurnetwerk (nat en droog).
Locaties 2 en 3 zijn landschappelijk van hogere waarde. Locatie 2 is vanuit de waarden niet geschikt voor een zonneveld (relatie landgoed, recreatieve routenetwerk, NNN). Locatie 3 is in iets mindere mate gevoelig. Met name het perceel wat extensief, natuurlijk, is ingericht is hier van waarde. Voor deze locatie zou een verkenning kunnen worden gedaan waarbij integraal wordt ontworpen aan nieuwe functies waaronder zon op een kleine schaal zoals bij locatie 4. Aan de noordwestzijde moet voldoende groene buffering zijn voor een landschappelijke overgang naar het landgoed.
Een verkenning voor transformatie van deze locatie staat ook in relatie tot de ontwikkelingen die mogelijk gaan spelen in de omgeving van locatie 4.
De erflocatie (1) aan de Stobbenbroekerweg is landschappelijk gevoelig vanwege de solitaire ligging in het agrarische gebied. Zon op agrarische grond is alleen wenselijk wanneer er een integrale meerwaarde ontstaat voor het landschap. Het opgeschaalde landschap zou aan kwaliteit kunnen winnen door herstel van de oorspronkelijke kleinschaligheid, waarmee ook de biodiversiteit voor de langere termijn zal toenemen. Ook moet het bedrijfsmatig een meerwaarde opleveren, Dit vraagt een integraal ontwerp waarin niet de opbrengst van de panelen leidend is, maar de kwaliteitswinst voor het landschap.

Onderbouwing advies

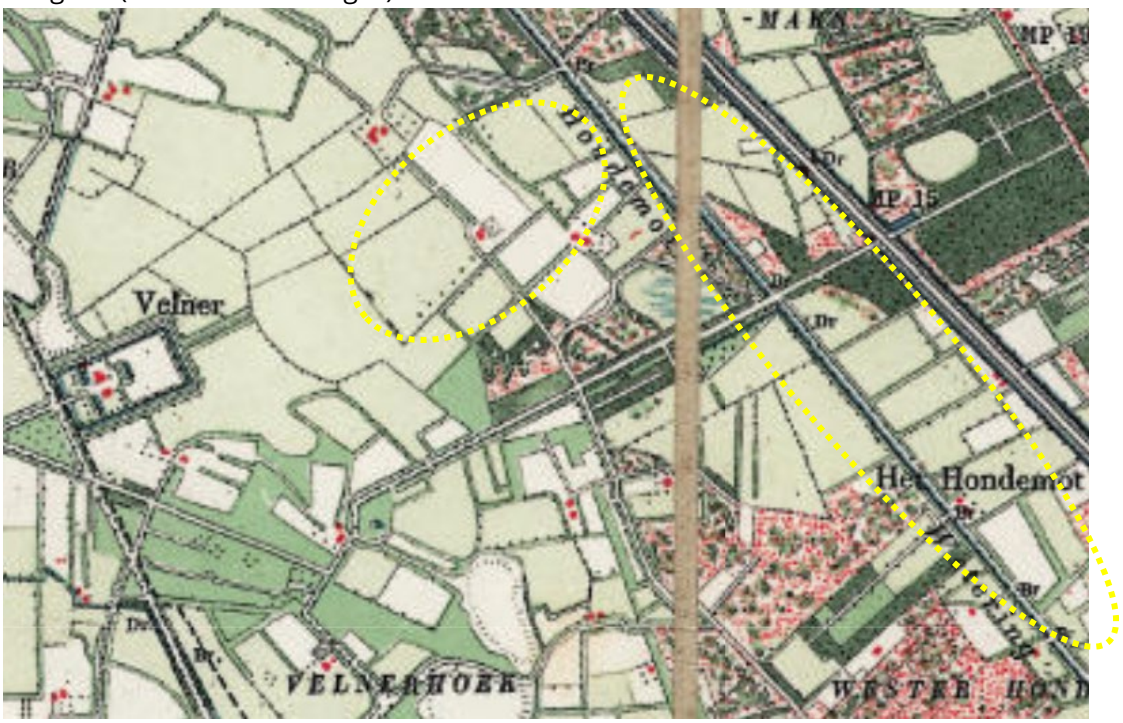
Beleid

Omgevingsvisie, Horizon gemeente Raalte 2040

Hierin staat beschreven dat verduurzaming als een belangrijke opgave wordt gezien. Er liggen grote kansen in het stedelijk gebied, maar ook in het landelijk gebied moeten hiervoor mogelijkheden worden gezocht. De urgentie en noodzaak is groot, maar de impact ook. De energietransitie zal het landschap veranderen: energie vraagt ruimte.
Het is belangrijk om in te zetten op een mix aan energiebronnen om tot een goede balans te komen die past bij de gemeente en het landschap. Draagvlak is belangrijk, de energie en innovatiekracht van de samenleving moet worden ingezet. Niet alleen door het betrekken van inwoners en partijen bij de start van een project, maar ook door de lusten en lasten in de gemeente eerlijk te verdelen en door de energieopgave te koppelen aan andere uitdagingen in de gemeente en de kennis en het vakmanschap van onze ondernemers. Denk hierbij aan het onderbrengen van een deel van de opbrengsten van wind- of zonne-energie in een leefbaarheidsfonds voor de dorpen of te investeren in landschappelijke kwaliteit.

LOP Salland

In het landschapsontwikkelingsplan zijn de locaties ondergebracht in het zandlandschap. De zuidwestelijke erflocatie in het weteringenlandschap en de andere locaties in de dekzandvlakte en dekzandlaagte. In de dekzandlaagte ligt de insteek op het versterken van het landschappelijk raamwerk en het natte karakter. In de dekzandvlakte op de versterking van het landschappelijk raamwerk. In de landschappen zijn de lanen belangrijke dragers.
De erflocatie ligt op een kleine verhoging in het landschap. Het landschap is van oorsprong niet geheel open zoals elders in het weteringenlandschap. In de kaartuitsnede van rond 1900 is dit waarneembaar. Waarbij het noordwestelijke deel wordt beïnvloed door de sfeer van het landgoed (lanen en bosschages).

Afbeelding: uitsnede van rond 1900, locaties/gebieden ter verkenning voor zon. Westelijk buitenplaats De Velner.

Initiatieven zonnepark omgeving Hondemotsweg en Stobbenbroekerweg Raalte

Locatie 1: erf Stobbenbroekerweg

Locatie 2: Hondemotsweg, zandweg nabij landgoed

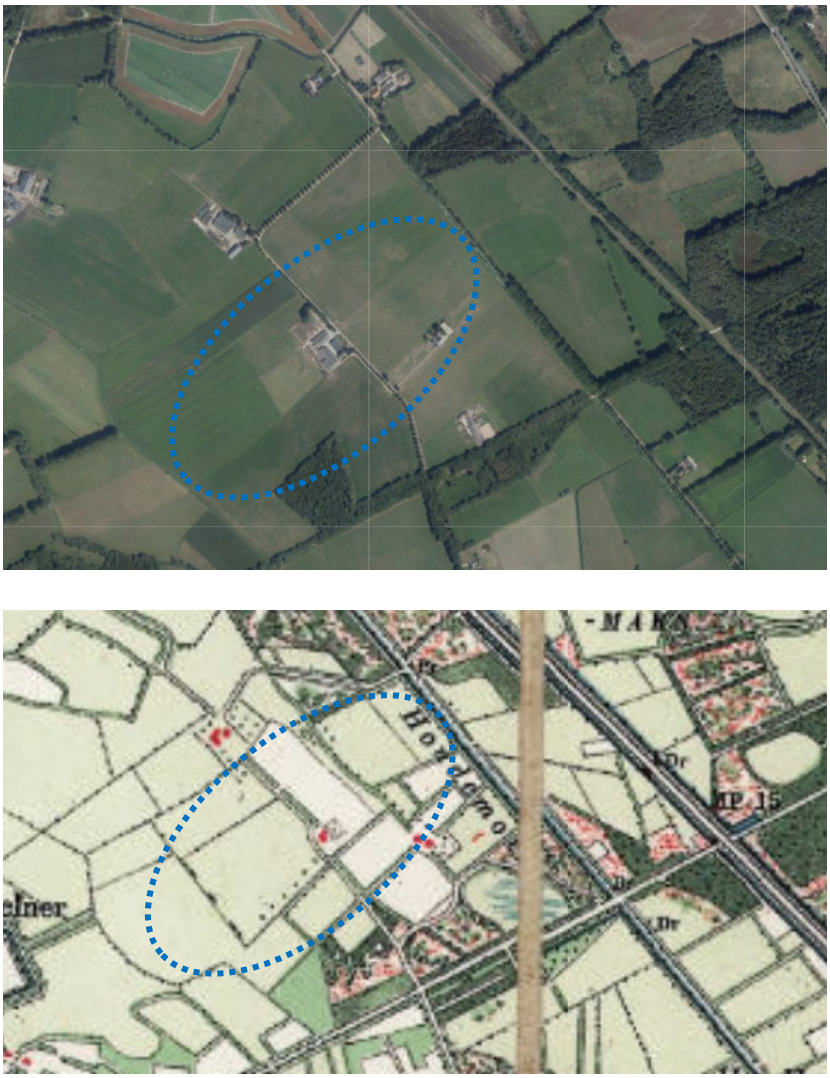
Locatie 3: Hondemotsweg noordwest en Locatie 4: Hondemotsweg zuidoost

Beschrijving kenmerken locaties

De locaties zoals voorgesteld zijn verschillend van karakter. Op zichzelf en ook in relatie tot de omgeving. In bijlage 1 worden de locaties verbeeld.

Locatie 1: erf Stobbenbroekerweg

De erflocatie ligt in het landschap van de weteringen. Het erf ligt in de huidige situatie vrij open in het landschap. De rij met beuken aan de Stobbenbroekerweg is als lijn bepalend in het open landschap. Deze laan zal in de toekomst nog meer bepalend worden. Oorspronkelijk was het landschap op deze locatie meer besloten. Dit is op oude kaartbeelden goed te zien. Singels, bomenrijen en boomgaarden geven het landschap coulissen. Zie bijlage 3 en de afbeelding uitsnede rond 1900 hiernaast bijgevoegd.
Het landschap is in vergelijking met de twee locaties noordwestelijk aan de Hondmotsweg van minder hoge waarde omdat er voor de landbouw opschaling heeft plaatsgevonden en het gebruik van het huidige landschap meer eenzijdig landbouwkundig is. Veel houtopstanden zijn verwijderd. Hierdoor en door het intensive agrarische gebruik is veel aan biodiversiteit verloren gegaan.
Anderzijds is het gebied gevoelig voor een ingreep met een zonnepark vanwege de landelijkheid. De hekwerken en de opstellingen met de panelen geven het landschap een ander karakter. Op of nabij deze locatie is geen ander gebruik waar vanzelfsprekend ruimtelijk en vanuit beleving een aansluiting bij is. Het huidige landschap is open van karakter, er is geen landschappelijk raamwerk wat in de basis kan zorgen voor een vanzelfsprekende inbedding, Zeker in de eerste periode waarbij nieuwe aanplant nog jong is zal een zonnepark goed zichtbaar zijn.
Een transformatie van de locatie zou op zichzelf wel positief kunnen bijdragen wanneer een combinatie wordt gelegd met ook andere nieuwe invullingen zoals de versterking van de oorspronkelijke kleinschaligheid van het landschap. Door de aanplant van singels, struwelen, fruitgaardes, etc. kan het landschap op de langere termijn aan kwaliteit winnen. Wanneer wordt gekozen voor soorten met bloeiwijze en vruchten, passend bij de grondsoort, levert dat een meerwaarde op voor de biodiversiteit. Daarbij kan specifiek worden ingezet op de versterking van het ecologisch netwerk met lijnverbindingen en ‘stepping stones’, verschillen tussen nat en droog, open (wetering zuidwest) en besloten landschap (coulissen noordwest). Door opschaling van de landbouw is deze diversiteit van biotopen en gradiënten verloren gegaan.
Op de grotere schaal versterkt het de verbinding van de beslotenheid van het landgoed het Reelaer in het noordoosten via de coulissen naar het open landschap van de laagte in het zuidwesten.
Wanneer een zonnepark hier tot ontwikkeling komt moet het park het landschap niet domineren. Het moet zich voegen in het landschappelijk raamwerk ruimtelijk en ook een duidelijke verbinding aangaan met het bedrijf dat zich verbreedt. Dit vraagt een integraal ontwerp waarin niet de opbrengst van de panelen leidend is, maar de kwaliteitswinst voor het landschap en de bedrijvigheid. Het raamwerk moet zo sterk worden ontworpen dat het wanneer de panelen worden verwijderd op zichzelf van grote waarde is en geheel eigen aan het gebied. Het historische landschap, maar ook de vraag voor biodiversiteit, de opgave van klimaatadaptatie en kringloop denken (inclusieve agrarische bedrijvigheid) leveren aanknopingspunten voor een inbedding van deze ontwikkeling, ontworpen in balans met de omgeving.

Afbeelding: locatie erf in huidige luchtfoto en uitsnede rond 1900 (bron: topotijdreis).

Locatie 2: Hondemotsweg zandweg nabij landgoed

Deze twee locaties aan de Hondemotsweg zijn landschappelijk beide van waarde. Met name de locatie aan de zandweg in aansluiting op het landgoed wordt veel gebruikt voor 'ommetjes' en is onderdeel van een groter routenetwerk. De belevingswaarde van locatie 2 is landschappelijk gezien groot. De locatie is ruimtelijk gezien een uitloper van het bosrijke landgoed, in verbinding naar het (oorspronkelijk) kleinschaliger coulisselandschap en vervolgens naar het open beekdal. Een zonneveld zou afbreuk doen aan de huidige landschappelijke kwaliteit en ook aan de potentie van de plek.

Locatie 3: Hondemotsweg noordwest

Locatie 3 is in iets mindere mate gevoelig. Het landschap is opgeschaald, aanplant langs de percelen is verdwenen. Met name het perceel wat extensief is ingericht met een grazige weide in combinatie met landschappelijke aanplant is van waarde. Voor deze locatie zou in een integraal ontwerp, een combinatie van herstel landschappelijke aanplant, ontwikkeling natuurwaarden, eventueel extensief routenetwerk in combinatie met kleinschalige opwek verkend kunnen worden. Het bestaande extensief beweide perceel moet hierin een goede landschappelijke inkadering krijgen. Ook de overgang naar het landgoed aan de noordwestzijde vraagt voldoende groene buffering.
Een verkenning voor transformatie staat ook in relatie tot de ontwikkelingen die mogelijk gaan spelen in de omgeving van locatie 4.

Locatie 4: Hondemotsweg zuidoost

De locatie aan de oostzijde van de Hondemotsweg leent zich landschappelijk gezien het beste voor een transformatie. Deze locatie sluit aan bij de bedrijvigheid aan de westzijde van het dorp (tuinbedrijf, waterwinning, leisure, N-weg met benzinestation, spoor, etc.). Het landschap is door landbouwkundig gebruik minder kleinschalig geworden en kan hier ruimtelijk en voor biodiversiteit aan kwaliteit winnen door een aanheling van de restanten van singels met nieuwe inheemse aanplant en een extensivering van de weideranden. Dit in aansluiting op het NNN-netwerk. Deze aanheling past ook bij het beheergebied van de droge dooradering.
Een voorwaarde hierbij is de bestaande woonbebouwing op te nemen in dit landschappelijke kader zodat de erven niet direct grenzen aan de zonnevelden. Er moet voldoende ruimte voor landschappelijke invulling ontworpen worden tussen de zonnevelden.
En waardevolle aanvulling is een routing voor wandelaars als uitloop van het dorp, in verbinding met het landgoed. Mogelijk kan in aansluiting op de velden ruimte worden gecreëerd voor enkele struinpaden. Eventueel ten zuiden van het spoortalud (nagaan of dit vanuit veiligheid wenselijk is). Zo kan een integraal ontwerp een bijdrage leveren aan deze dorpsrand, die door de tijd heen aan kwaliteit heeft ingeboet.

Landschap is continu in verandering, de transitie van energie zal daaraan bijdragen. Wij zijn ervan overtuigd dat een integrale aanpak voor de locatie op zichzelf en in relatie tot de aanliggende gronden, op de langere termijn aan kwaliteit kan opleveren. De zoektocht en het ontwerp in een koppeling van kansen is een uitdagende opgave om samen voor te gaan.

Met vriendelijke groet,

Ingrid Nij Bijvank-van Herel
Ervenconsulent

Bijlage 1: foto’s locaties

Locatie 1: zicht op erf en percelen Stobbenbroekerweg vanaf de noordzijde.

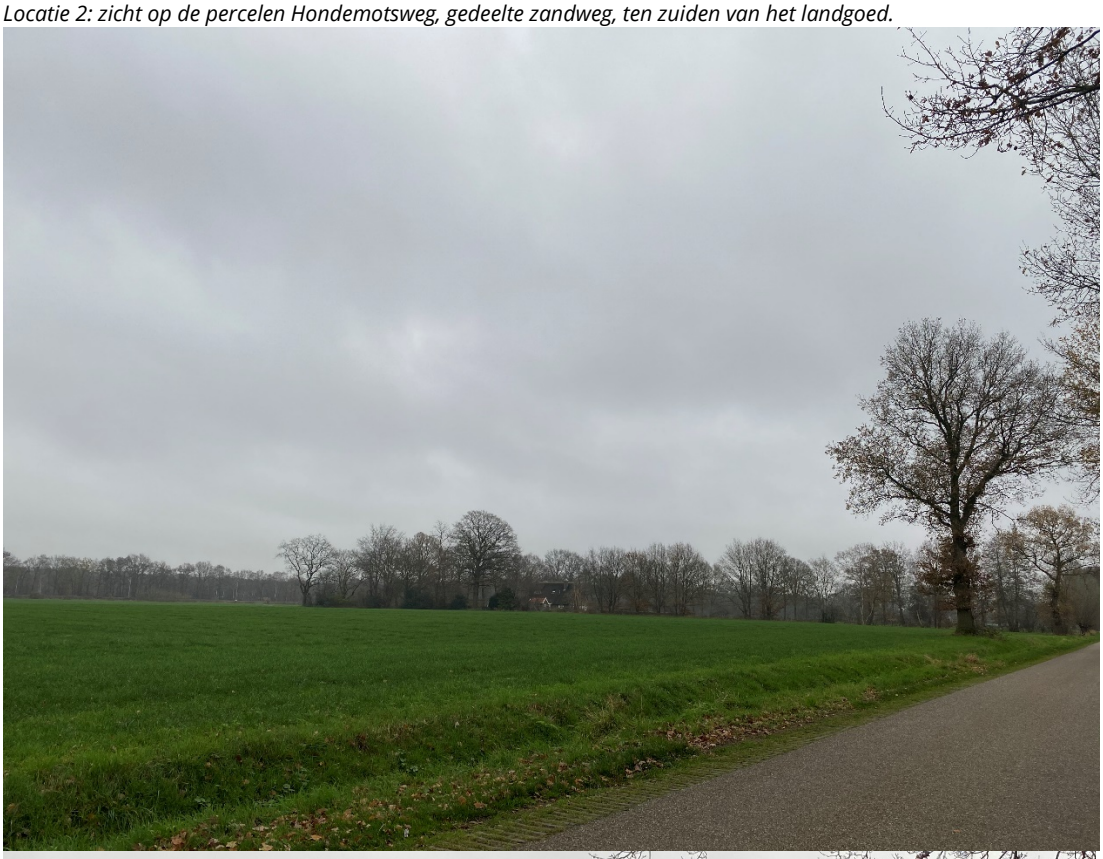
Locatie 1: zicht op erf en percelen Stobbenbroekerweg vanaf de westzijde. Beuken langs de weg.

Locatie 2: zicht op de percelen Hondemotsweg, gedeelte zandweg, ten zuiden van het landgoed.

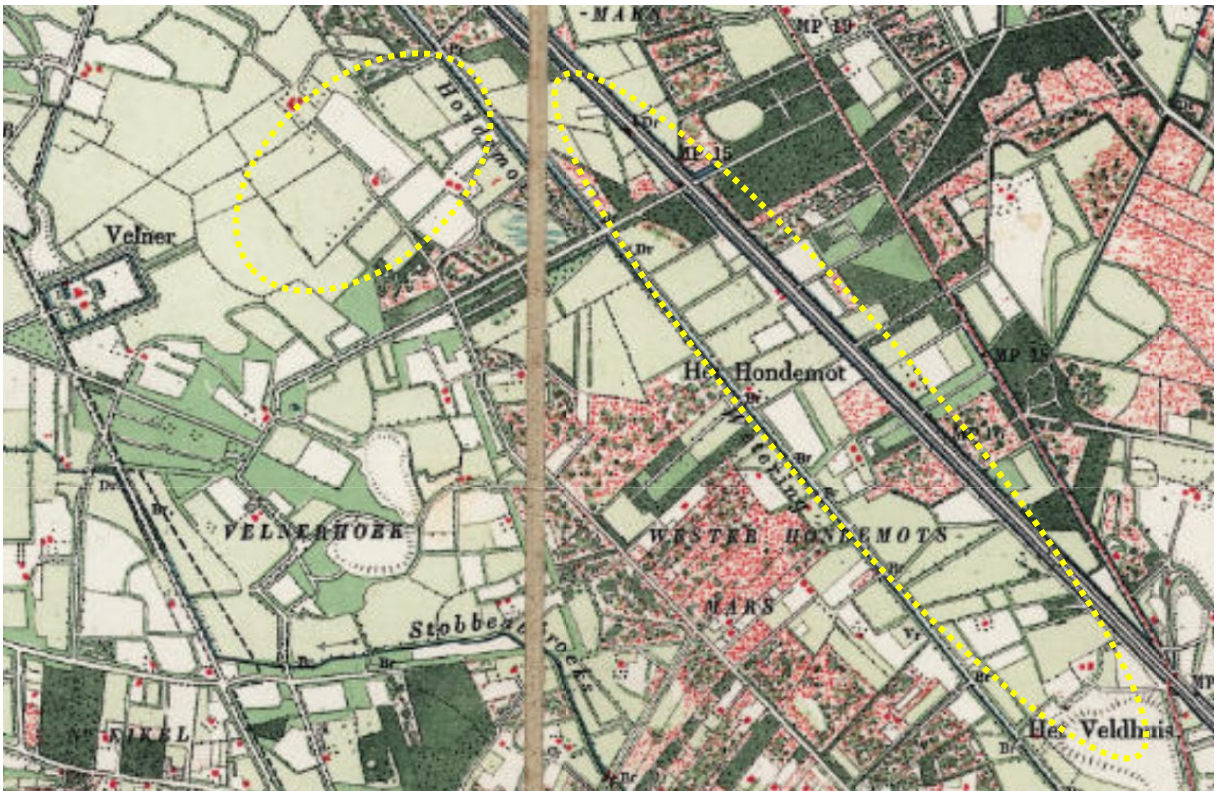
Locatie 2: zicht op de percelen Hondemotsweg, gedeelte zandweg, ten zuiden van het landgoed.

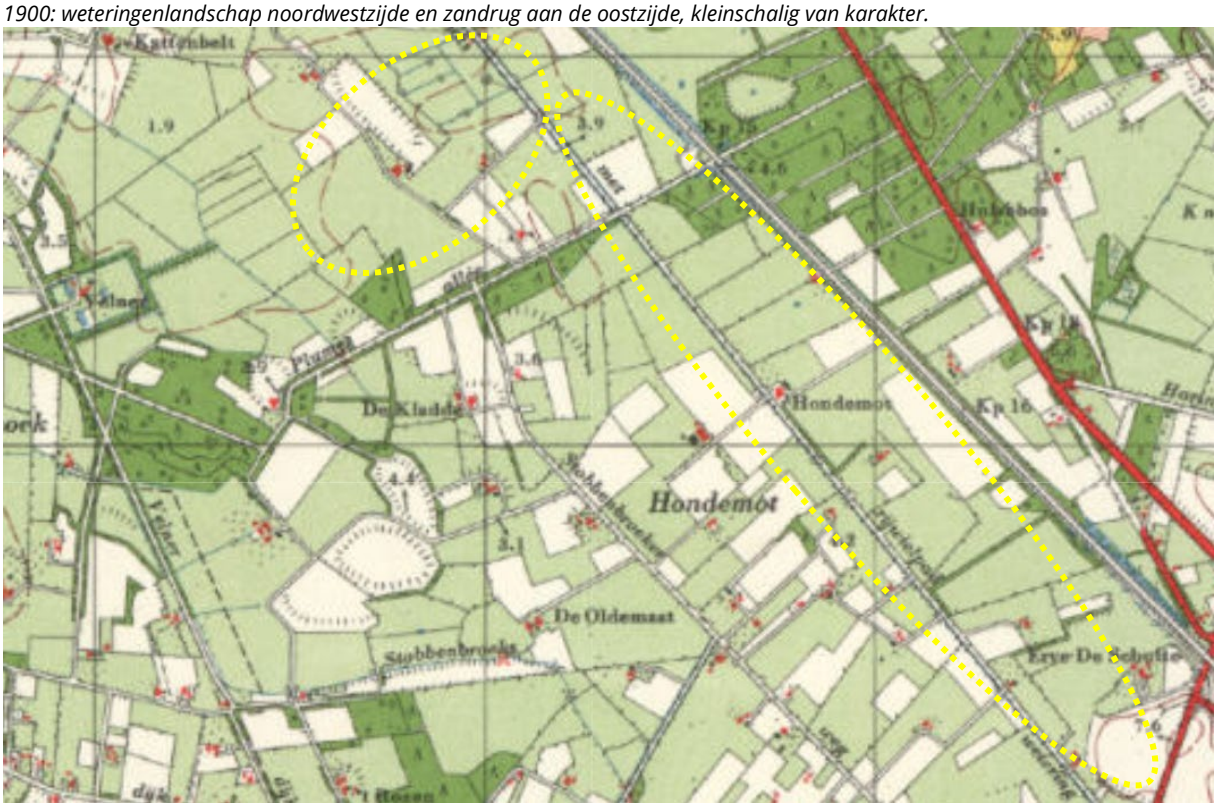

Locatie 3 en 4: zicht op de percelen Hondemotsweg vanaf noordwest naar zuidoost richting Raalte, met aan de zuidoostzijde zicht op de N-weg en bedrijvigheid. De eiken zijn restanten van singels.

Bijlage 2: zoekgebieden in kaartuitsnede 1900 en 1960 (bron: topotijdreis)

1900: weteringenlandschap noordwestzijde en zandrug aan de oostzijde, kleinschalig van karakter.

1960: landbouwgebieden opgeschaald, landschappelijk raamwerk deels verdwenen